

HASTIGHETSMÄTARE

Av P. MEYAN

HASTIGHETSKÄNSLAN var en förförmelse som vi icke lärde känna förrän den dag då våra fulländade automobiler lät oss susa fram på vägarna med en dittills oanad fart. Vid sådana hastigheter på 60, 80, 100 kilometer i timmen kila träden, husen och vägmärkena förbi som projektiler; det minsta hjulspår, den minsta förhöjning i vägen slungar en upp och ned på sätet som en tennisboll mot racketten, vinden visslar om öronen, ögonen fyllas av tårar, rösten kan icke komma över läpparna — och många ha tjusats av denna fart och velat driva upp den än ytterligare...

Hur stor är hastigheten?

Hur många kilometer i timmen gör vår bil? Med klockan i handen och fingret på avtryckaren sätter man plötsligt i gång urverket, då bilen passerar ett kilometermärke, och vid följande märke stoppar man lika tvärt visarens gång över tavlån. Därpå beräknar man med hjälp av en skala på urtavlan att under 42 sekunder, till exempel, hastigheten varit 86 kilometer i timmen. Och vilken stolthet att då måhända ha slagit ett rekord, att ha besegrat en konkurrent!

Metoden med tidtagaren, som för övrigt är föga praktisk, har liksom allt annat blivit förbättrad och ersatt av apparater, som i varje ögonblick, för varje sekund angiva vagnens hastighet. Numera ha hastighetsgourmanderna blott att konsultera urtavlan, på vilken visaren rör sig från 0 vid stillastående till 90, 100, 150 alltefter den beräknade maximala hastigheten. Det har till och med hänt att en del kapp-

löpningsbilar på tävlingsbanorna drivit visaren över skalans gränser, men detta är sällsynta fall, som man talar om och som noteras i rekordens ärofulla tabeller.

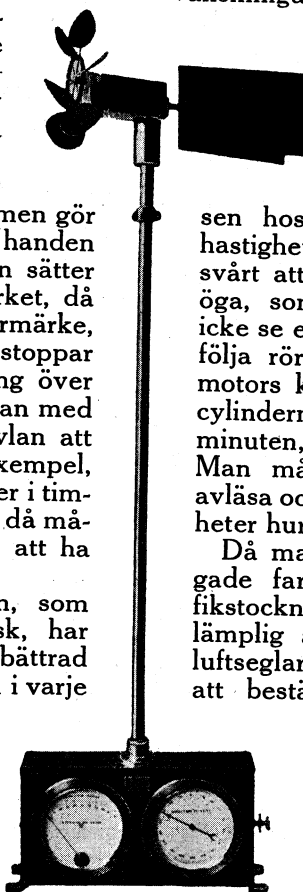
Men man får icke tro att hastighetsmätarna blott kunna vara till gagn i de fall vi här omtalat, och att de icke ha någon annan uppgift än att angiva rekordmännens fart och sätta i gång den hjärtklappning, som dessa vansinniga hastigheter åstadkommer.

Vetenskapen har icke väntat på automobilerna för att sysselsätta sig med de tusentals fall, där det är nödvändigt att mäta hastigheten och den regelbundna rörel-

sen hos något organ. Det finns hastigheter så stora, att tanken har svårt att föreställa sig dem. Vårt öga, som dock är så snabbt, kan icke se en dynamo rotera, kan icke följa rörelsen hos en explosionsmotors kolv, vilken löper genom cylindern 2 400 gånger och mer i minuten, 40 gånger i sekunden. Man måste dock kunna iakttaga, avläsa och inregistrera dessa hastigheter hur stora de än äro.

Då man vill köra med den stadgade farten för att undvika trafikstockningar är hastighetsmätaren lämplig att tillgripa. Flygaren och luftseglaren använda sig av den för att bestämma vindens hastighet;

lokomotivföraren för att reglera lokomotivets fart, ingenjören för att övervaka det mekaniska arbetet, konstruktören för att mäta arbetsförmågan hos en motor, som han bygger, kaptanen på undervattensbåten i dykläge för att få veta båtens hastighet. Alla mekaniska verk-

ANEMOMETERFLÖJELN

Denna apparat användes för att uppmäta vindens hastighet.